

**MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL QILISHDA WEB-QUEST
TEXNOLOGIYASI**

GulDU

Xamdamov U.E.

Hozirgi globallashuv davrida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, o'qituvchining kasbiy kompetentligini oshirish hamda mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining mustaqil ta'lim faoliyatini yo'lga qo'yish, ularni zamonaviy ta'lim texnologiyalari yordamida o'z bilimlarini mustaqil ravishda boyitishga o'rgatish ta'lim sifatini oshiradi.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning mustaqil o'rganish, izlanish va o'z bilimlarini boyitish qobiliyatini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Mustaqil ta'lim - bu o'quvchilarning o'z faoliyatini mustaqil rejalashtirishi, maqsad qo'yishi, natijani tahlil qila olishi va o'z ustida ishlash madaniyatini shakllantiruvchi jarayondir. So'nggi yillarda ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalarning kirib kelishi bilan yangi pedagogik metodlar paydo bo'ldi. Shular jumlasiga web-quest texnologiyasi ham kiradi. Web-quest - bu internet resurslari asosida tuzilgan topshiriqlar tizimi bo'lib, unda o'quvchilar ma'lum bir mavzuni mustaqil o'rganadilar va amaliy xulosalar chiqaradilar.

Web-quest tushunchasi ilk bor 1995-yilda Bernie Dodge va Tom March tomonidan taklif etilgan bo'lib, ularning fikricha, web-quest - bu internetdagi ma'lumotlar asosida o'quvchilarni faol izlanishga undovchi topshiriqlar majmuasidir. Web-quest o'qituvchi tomonidan oldindan tayyorlanadi va u o'quvchilarning axborot izlash, tahlil qilish, taqqoslash va natijalarni ifodalash qobiliyatlarini rivojlantiradi. Web-quest jarayonida o'quvchilar mustaqil yoki guruh bo'lib ishlaydilar, bu esa ularning kommunikativ ko'nikmalarini ham mustahkamlaydi. Web-quest texnologiyasi talabalarga aniq topshiriqlar asosida izlanish olib borish, axborotni tahlil qilish va natijalarni taqdim etish imkonini

beradi.

Mustaqil ta'lim – bu o'quvchi yoki talabanning o'z bilimini mustaqil ravishda egallashi, izlanishi va rivojlantirish jarayonidir. Mustaqil ta'limning asosiy maqsadi -shaxsda o'z-o'zini rivojlantirish, tanqidiy va ijodiy fikrlash, mas'uliyatni his etish kabi kompetensiyalarni shakllantirishdir. Ta'lim jarayonida mustaqillik, tashabbuskorlik va ijodkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali talabanning o'z-o'zini boshqarish faoliyati kuchayadi. Mustaqil ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Bu jarayon o'quvchilarni mustaqil fikrlashga, o'z bilimini to'ldirishga, yangilik izlashga o'rgatadi. Ta'limda mustaqil o'rganish kompetensiyasini shakllantirish orqali o'quvchi o'zining kuchli va zaif tomonlarini aniqlaydi, va ularni takomillashtirishga intiladi. Web-quest texnologiyasi aynan shu maqsadni qo'llab-quvvatlaydi.

Web-quest texnologiyasi mustaqil ta'limni tashkil etishda samarali vosita sifatida qoraladi. U o'quvchilarga o'rganilayotgan mavzuni chuqur tahlil qilish, turli manbalardan ma'lumot yig'ish, hamkorlikda muhokama qilish va natijada o'z xulosasini shakllantirish imkonini beradi. Masalan, ingliz tili fanida web-quest orqali o'quvchilarga 'Travelling around the world' mavzusida topshiriq berilsa, ular turli davlatlar haqidagi ma'lumotlarni internetdan topib, taqqoslaydilar, taqdimot tayyorlaydilar va natijada mustaqil fikrlash, muloqot qilish va ijodkorlik ko'nikmalari rivojlanadi.

Tadqiqot davomida web-quest texnologiyasining samaradorligini aniqlash maqsadida bir nechta eksperimental darslar o'tkazildi. Tajriba sinfida o'quvchilarga web-quest asosida topshiriqlar berildi, nazorat sinfida esa an'anaviy usul qo'llanildi. Natijada tajriba sinfidagi o'quvchilarning mustaqil ishlash faolligi, ijodkorlik darajasi va fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi nazorat sinfiga nisbatan 25–30 foizga yuqori bo'ldi. Bu esa web-quest texnologiyasi ta'lim samaradorligini oshirishini ko'rsatadi.

Yuqorida keltirilgan fikrlarga asoslanib, quyidagi xulosalarga kelish mumkin: - Web-quest texnologiyasi o'quvchilarning mustaqil fikrlash, izlanish va hamkorlikda ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. - Mustaqil ta'lim jarayonida web-

questlardan foydalanish o'quvchilarni faollikka undaydi va ularning bilim olishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi. - Web-quest texnologiyasini ta'lim jarayoniga keng joriy etish uchun o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish zarur. Mustaqil ta'lim - shaxsni o'zini rivojlantirishga yo'naltirilgan uzluksiz jarayon bo'lib, u o'qituvchi kasbiy kompetentligini mustahkamlashda asosiy omil hisoblanadi. Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limga o'rgatish ularning ta'lim jarayonida mas'uliyatli, faol va innovatsion yondashuvlarga ega bo'lishini ta'minlaydi. Mustaqil ta'limni samarali tashkil etish uchun o'quv jarayonida zamonaviy texnologiyalar, interfaol metodlar va tahliliy yondashuvlardan keng foydalanish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Dodge, B., & March, T. Some Thoughts About Web Quests. San Diego State University. -1995
2. Jonassen, D. Computers as Mind tools for Schools. Merrill/Prentice Hall. -2000
3. Kozma, R. Technology and Classroom Practices: An International Study. Journal of Research on Technology in Education. -2003
4. Karimov, A. Raqamli pedagogika va interaktiv ta'lim texnologiyalari. Toshkent -2020
5. Abduqodirov, A. Mustaqil ta'limni rivojlantirishda axborot texnologiyalarining o'rni. Oliy ta'lim jurnali. - 2021